

Τίτλος Μαθήματος	Ενδυνάμωση των Πολιτών για την Αειφόρο Ανάπτυξη μέσα από την Εκπαίδευση				
Κωδικός Μαθήματος	DLCLIMA518				
Τύπος μαθήματος	Ειδικού υπόβαθρου. Επιλογής, κατεύθυνση 2				
Επίπεδο	Μεταπτυχιακό επιπέδου μαστερς.				
Έτος / Εξάμηνο φοίτησης	3 ^ο εξάμηνο				
Όνομα Διδάσκοντα	Χρυσάνθη Κάτζη				
ECTS	7.5	Διαλέξεις εβδομάδα	/	Εργαστήρια εβδομάδα	/
Στόχος Μαθήματος	<p>Το μάθημα <i>Ενδυνάμωση των πολιτών για την Αειφόρο Ανάπτυξη μέσα από την Εκπαίδευση</i> στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών/τριών σε βασικά ζητήματα που αφορούν τη διδασκαλία των θεμάτων της Αειφόρου Ανάπτυξης (ΑΑ) σε τυπικά ή/και μη τυπικά πλαίσια εκπαίδευσης, με έμφαση στην διδασκαλία που στηρίζεται στην ανάπτυξη ικανοτήτων για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ), ως μέσου ενδυνάμωσης του εκπαιδευόμενου και ενίσχυσης της ενεργούς πολιτότητας στα σχετικά θέματα και ιδιαίτερα στο ζήτημα της αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης.</p>				
Μαθησιακά Αποτελέσματα	<p>Μετά την ολοκλήρωση της Θεματικής Ενότητας οι φοιτήτριες/ες θα πρέπει να είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξηγούν την ευρύτερη φιλοσοφία και χαρακτηριστικά της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο ανάπτυξη, σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά και τις αρχές των ζητημάτων της Αειφόρου Ανάπτυξης (π.χ. συστημικός χαρακτήρας, κοινωνικά κριτική εκπαίδευση, διεπιστημονικότητα, εκπαίδευση σχετικά με τις αξίες, πολιτικός χαρακτήρας κ.α.) • Συζητούν τις επιδιώξεις και στόχους της εκπαίδευσης που εστιάζει στην προετοιμασία του πολίτη για να αναχαιτίσει και να αντιμετωπίσει την κλιματική κρίση • Αναγνωρίζουν τις διάφορες μορφές ενσωμάτωσης των θεμάτων της ΕΑΑ στην εκπαιδευτική διαδικασία όπως αναλυτικό πρόγραμμα, εκπαιδευτικό πρόγραμμα, μέθοδος πρότζεκτ και πώς αυτές εφαρμόζονται σε πλαίσια τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης. • Αξιοποιούν συμμετοχικές μεθόδους διδασκαλίας για να διδάξουν ζητήματα αειφόρου ανάπτυξης σε πλαίσια τυπικής ή/και μη τυπικής εκπαίδευσης. • Αναλύουν, μέσα από παραδείγματα, την αποτελεσματικότητα των διαφορετικών προσεγγίσεων ως προς τα διαφορετικά εκπαιδευτικά 				

	<p>πλαίσια τυπικής ή/και μη τυπικής εκπαίδευσης για την επίτευξη των στόχων της ΕΑΑ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν την έννοια ικανότητα και τα διάφορα πεδία (ομάδες) των ικανοτήτων στην ΕΑΑ (γνωστικό, συναισθηματικό, αξιακό, δράσης κ.λπ.) • Χρησιμοποιήσουν πλαίσια ικανοτήτων για την αειφόρο ανάπτυξη (π.χ. GreenComp, RSP) για να διατυπώσουν μαθησιακά αποτελέσματα και στόχους σε πλαίσια τυπικής ή/και μη τυπικής εκπαίδευσης. • Επιλέγουν κατάλληλες παιδαγωγικές στρατηγικές για να πετύχουν τους διδακτικούς στόχους που θέτουν για τη διδασκαλία ζητημάτων ΑΑ σε πλαίσια τυπικής και/ή μη τυπικής εκπαίδευσης. • Αναλύουν άρθρα θεωρητικά και ερευνητικά τα οποία αφορούν στην εφαρμογή των ικανοτήτων στη διδασκαλία, στα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και να συζητούν τα πορίσματά τους σε σχέση με αυτές. • Αξιολογούν μαθήματα και προγράμματα βασισμένα σε θέματα της ΕΑΑ και να τα αναδομούν με βάση τις ικανότητες για την ΕΑΑ. • Σχεδιάζουν μια εκπαιδευτική ενότητα σε σχέση με τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης με έμφαση στον στόχο αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης, βάσει των ικανοτήτων για την ΕΑΑ που να απευθύνεται σε εκπαιδευόμενους στην τυπική ή/και μη τυπική εκπαίδευση. 		
<p>Προαπαιτούμενα</p>	<p>Ζητήματα Αειφόρου Ανάπτυξης: Αρχές και Στόχοι</p>	<p>Συναπαιτούμενα</p>	<p>-</p>
<p>Περιεχόμενο Μαθήματος</p>	<p>Το συγκεκριμένο μάθημα σκοπό έχει να οικοδομήσει τη διδακτική επάρκεια των εκπαιδευομένων σε σχέση με την Εκπαίδευση για την Αειφορία, σε πλαίσια τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης. Το μάθημα προσφέρει ένα ουσιαστικό θεωρητικό υπόβαθρο ως προς τα χαρακτηριστικά της Εκπαίδευσης για την Αειφορία και τη φιλοσοφία της, τις ικανότητες που απαιτούνται για την αειφορία και αναπτύσσονται μέσα από την Εκπαίδευση για την Αειφορία, και κατάλληλες παιδαγωγικές τεχνικές και προσεγγίσεις για την ανάπτυξη των ικανοτήτων αυτών. Συγκεκριμένα οι ενότητες που προσεγγίζονται εστιάζουν στις βασικές αρχές της αειφορίας, στην ενσωμάτωσή της στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από την τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις – μεθόδους πλαίσιο που ανταποκρίνονται στα χαρακτηριστικά της Εκπαίδευσης για Αειφορία, στην εκπαίδευσης η οποία βασίζεται στην ανάπτυξη ικανοτήτων, με ανάλυση της έννοιας της ικανότητας, και τέλος μια σειρά από συναντήσεις αφιερωμένες σε συμμετοχικές μεθόδους διδασκαλίας και κατάλληλες παιδαγωγικές στρατηγικές. Τέλος η ενότητα αυτή κλείνει με στοιχεία και προβληματισμούς που αφορούν το θέμα της αξιολόγησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων.</p>		

	<p>Συγκεκριμένα οι ενότητες κατανέμονται στις 13 βδομάδες του εξαμήνου και περιλαμβάνουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές της Εκπαίδευσης για την Αειφορία • Ενσωμάτωση της ΕΑΑ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τυπική Εκπαίδευση • Εκπαίδευση για την Αειφορία βασισμένη στις ικανότητες. • Μέθοδοι πλαίσιο για την ενσωμάτωση της ΕΑΑ • Συμμετοχικές μέθοδοι διδασκαλίας στην Εκπαίδευση για την Αειφορία (I. Κριτικός χαρακτήρας, II. Συστημικός χαρακτήρας, III. Αειφορία και αξίες, IV. Σύνδεση με πραγματικό κόσμο). • Αξιολόγηση ανάπτυξης ικανοτήτων για την Αειφορία
<p>Μεθοδολογία Διδασκαλίας</p>	<p>Το μάθημα δομείται και αναπτύσσεται με βάση τις αρχές της εξ αποστάσεως μάθησης, καλές πρακτικές όπως επίσης και τις κατευθυντήριες γραμμές του Φορέα Αξιολόγησης και τέλος του Παιδαγωγικού Πλαισίου που ανάπτυξε και εφαρμόζει το Πανεπιστήμιό μας. Επίσης, μέσα από τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των εξ αποστάσεως μαθημάτων λαμβάνονται υπόψη η σύγχρονη και ασύγχρονη αλληλεπίδραση, επικοινωνία και συνεργασία σε 3 επίπεδα: 1) μεταξύ διδάσκοντα- φοιτητή, 2) μεταξύ των φοιτητών, και 3) μεταξύ των φοιτητών και του περιεχομένου.</p> <p>Το μάθημα διδάσκεται εξ' ολοκλήρου διαδικτυακά μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας Moodle LMS. Υποχρεωτική, προαιρετική και επιπλέον βιβλιογραφία (π.χ. βιβλία, άρθρα, links, open educational resources, μελέτες περίπτωσης) σε συνδυασμό με σημειώσεις, παρουσιάσεις του μαθήματος και εισηγήσεις για μελέτη αναγνωσμάτων (βιβλιογραφία) είναι διαθέσιμα προς τους φοιτητές μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Επίσης, ποικιλία κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού δίνεται μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας με τη μορφή παρουσιάσεων με σημειώσεις, παρουσιάσεων με αφήγηση, διαδραστικών παρουσιάσεων και βίντεο, διαδραστικών σεναρίων μάθησης, δραστηριοτήτων παιχνιδιοποίησης, avatars, digital twins, ηχητικών αρχείων, διαδικτυακών quizzes). Γίνεται αξιοποίηση διαφόρων διαδικτυακών εργαλείων, νέων και αναδυόμενων τεχνολογιών: εργαλεία επικοινωνίας (π.χ. τηλέ-διασκέψεις, δωμάτια συνομιλιών), εργαλεία συνεργασίας (π.χ. φόρουμ συζήτησης, ιστολόγια, wikis), όπως επίσης και εργαλεία ανάπτυξης περιεχομένου. Οι φοιτητές ενθαρρύνονται μέσω της πλατφόρμας και των ποικίλων τεχνολογικών εργαλείων να αλληλεπιδρούν με τους συμμαθητές τους αλλά και με το διδάσκοντα, με σκοπό να αποτελέσουν ενεργά μέλη της διαδικτυακής κοινότητας μάθησης που δημιουργείται μέσα στα πλαίσια του μαθήματος. Τέλος, με τη χρήση των διαφόρων τεχνολογικών εργαλείων ο κάθε φοιτητής αναμένεται να δημιουργήσει τη δική του διαδικτυακή κοινότητα μάθησης.</p>
<p>Βιβλιογραφία</p>	<p>ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</p> <p>Cebrián, G., Segalàs, J., & Hernández, À. (2019). Assessment of sustainability competencies: A literature review and pathways for future research and practice. <i>Central European Review of Economics and Management</i>, 3(3), 19-44. https://bibliotekanauki.pl/articles/14425774.pdf</p>

- European Commission (2022). Green Comp Framework.
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>
<https://www.mdpi.com/2071-1050/7/3/2603>
- Kadji-Beltran C. and Zachariou A. (2022). ESD Competences for Deep Quality in Education. In Vare P., Lausset N. and Rieckmann M. (Eds) *Competences in Education for Sustainable Development: Critical Perspectives*. Sustainable Development Goals Series. Springer.
- Mihkel Kangur, Michela Mayer, Carlien Nijdam, Rick Millican, Monika Réti, Aravella Zachariou. (2019). Devising a competence based training programme for educators of sustainable development: lessons learned. *Sustainable Education and Approaches* 11 (1890) *Sustainability* 2019, 11, 1890; doi:10.3390/su11071890.
- Molthan-Hill, P., Ledley, T. S., Blaj-Ward, L., & Mbah, M. F. (2025). Climate change education at universities: Relevance and strategies for every discipline. In *Handbook of climate change mitigation and adaptation* (pp. 4265-4334). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Orchard, J., & Reiss, M. J. (2025). 'Owning' climate change for moral education. *Journal of Moral Education*, 54(1), 1-12.
- Rieckmann M. (2018) Learning to transform the world: key competencies in Education for Sustainable Development in A. Leicht, J. Heiss and W. J. Byun (eds) *Issues and Trends in Education for Sustainable Development*, UNESCO. Pp. 39-60 Available at:
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000261802>
- Scheie, E., Arntzen, M., & Haug, B. S. (2025). Teachers' implementation of self-designed interdisciplinary curriculum units in education for sustainable development. *Research in Science Education*, 55(4), 793-815.
- UNESCO (2017). *Education for Sustainable Development Learning Objectives*. Paris: UNESCO.
- United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) (2011). *Learning for the future: Competences in Education for Sustainable Development*. ECE/CEP/AC.13/2011/6.
https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/6thMeetSC/Learning%20for%20the%20Future%20Competences%20for%20Educators%20in%20ESD/ECE_CEP_AC13_2011_6%20COMPETENCES%20EN.pdf
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2020) *Non- formal Education, sustainable development and the Education Agenda 2030. Study of Civil Society practices in Latin America and the Caribbean*.
https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375308_eng/PDF/375308eng.pdf.multi
- United Nations Environmental Programme (2011). *Climate Change Starters Guide book*. <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/8050/-climate%20change%20%20starters%20guidebook%20%20an%20issues%20guide%20for%20education%20planners%20and%20practitioners-20111061.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Zachariou A. and Kadji-Beltran C. (2022). ESD competences and teacher educators' professional development: Findings and Implications through the Cyprus example. In Vare P., Lausset N. and Rieckmann M. (Eds) *Competences in Education for Sustainable Development: Critical Perspectives*. Sustainable Development Goals Series. Springer.

Ιππέκη Β. (2021) Η Αειφόρος Ανάπτυξη στα Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Εκδόσεις Βαρφή. https://blogs.sch.gr/vasiippeki/files/2022/02/%CE%91%CE%91-%CE%A3%CE%A7%CE%9F%CE%9B-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%93%CE%A1_%CE%99%CE%A0%CE%A0%CE%95%CE%9A%CE%97.pdf

Κάτζη Χ. (2013) Αειφόρος Ανάπτυξη και Εκπαίδευση. στο Κάτζη Χ. και Ζαχαρίου Α. Η Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη ως παιδαγωγικό πλαίσιο στην προδημοτική και δημοτική εκπαίδευση. σελς. 16-44.
https://archeia.moec.gov.cy/mc/822/epimorfosi_epaa_paidagogiko_plaisio.pdf

Νικολάου Α. (2013). Η μελέτη πεδίου. Στο Κάτζη Χ. και Ζαχαρίου Α. Η Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη ως παιδαγωγικό πλαίσιο στην προδημοτική και δημοτική εκπαίδευση. Σελς. 109 -146.
https://archeia.moec.gov.cy/mc/822/epimorfosi_epaa_paidagogiko_plaisio.pdf

Φλογαίτη Ε. (2006) Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία. Κεφ. 11-12 σελ. 185-216.

Φλογαίτη Ε., Λιαράκου Γ. (επιμ.) (2009) Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. ΚΠΕ Αχαρνών. Σ. 11-48 <http://www.env-edu.gr/Documents/Flogaiti-Liarakou.pdf>

Φλογαίτη Ε., Λιαράκου Γ., Γαβριλάκης Κ. (2021) Συμμετοχικές μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης. Εφαρμογές στην εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία. Εκδόσεις πεδίο. Σελ. 19-59

Χατζηαχιλλέως Σ. (2013). Χαρτογράφηση εννοιών και αννοιολογικός χάρτης. Στο Κάτζη Χ. και

Ζαχαρίου Α. Η Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη ως παιδαγωγικό πλαίσιο στην προδημοτική και δημοτική εκπαίδευση. Σελς. 146-171.
https://archeia.moec.gov.cy/mc/822/epimorfosi_epaa_paidagogiko_plaisio.pdf

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΜΕΛΕΤΗ

Adomβent, M.; Hoffman, T. The Concept of Competencies in the Context of Education for Sustainable Development. (2013). Available online:

<https://pdfs.semanticscholar.org/9ec3/118c915b2b11fd1017a1691398346f46af45.pdf>

Caldana, A.C.F., Eustachio, J.H.P.P., Lespinasse Sampaio, B., Gianotto, M.L., Talarico, A.C. and Batalhão, A.C.d.S. (2023), "A hybrid approach to sustainable development competencies: the role of formal, informal and non-formal learning experiences", *International Journal of Sustainability in Higher Education*, Vol. 24 No. 2, pp. 235-258.

<https://doi.org/10.1108/IJSHE-10-2020-0420>

Fronza V., Gras-Velazquez A. (2020). Sustainability in formal education: ways to integrate it now. *Innovation in STEM learning* 1(2), pp. 154-175.

<https://www.divercienciaalgeciras.com/wp-content/uploads/2021/05/84-Articulo-533-2-10-20201222-Fronza-Gras-Eun-ScienceTeam.pdf>

https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-319-95870-5_64.pdf

Kadji-Beltran C, Christodoulou N., Zachariou A., Lindemann Matthies P., Barker S., Kadis C. (2017) An ESD pathway to quality education in the Cyprus Primary Education Context. *Environmental Education Research*. DOI: 10.1080/13504622.2016.1249459. Vol. 23, Issue 7. 1015-1031

Mohammad, A. (2017). *Curriculum Development for Sustainability Education*. Bandung: UPI Press.

Rieckmann M. (2018) Learning to transform the world: key competencies in Education for Sustainable Development in A. Leicht, J. Heiss and W. J. Byun (eds) *Issues and Trends in Education for Sustainable Development*, UNESCO. Pp. 39-60 Available at:

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000261802>

Rodriguez-Dono, A., & Hernández-Fernández, A. (2021). Fostering Sustainability and Critical Thinking through Debate—A Case Study. *Sustainability*, 13(11), 6397.

Santone, S. (2018) *Reframing the Curriculum: Design for social Justice and Sustainability*. Routledge: Kappa Delta PI Co-Publications.

Taimur, S., & Sattar, H. (2020). Education for sustainable development and critical thinking competency. *Quality education*, 238-248.

United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). *Empowering Educators for a Sustainable Future. Tools for Policy and Practice Workshops on Competences in Education for Sustainable Development*. 2013. Available online:

https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Empowering_Educators_for_a_Sustainable_Future_ENG.pdf

Weinert, F.E. Concept of competence. A conceptual clarification. In *Defining and Selecting Key Competences*; Rychen, D.S., Salganik, L.H., Eds.; Hogrefe and Huber: Gottingen, Germany, 2001; pp. 45–66.

Wiek, A.; Withycombe, L.; Redman, C.L. (2011) Moving forward on competencies in sustainability. *Environ.-Sci. Policy Sustain. Dev.* 53, 3–13.

	<p>Zachariou, A. & Kadji-Beltran C. (2015). Paving Education for Sustainable Development in Cyprus: Achievements, Findings and Challenges, In Jucker, R. & Mathar R. (Eds.), Schooling for Sustainable Development: A Focus on Europe. 6 (311-333) Springer.</p> <p>Βασάλα Π. Μελέτες πεδίο στην περιβαλλοντική εκπαίδευση στο πλαίσιο των σχολικών περιπάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ http://kpe-kastor-old.kas.sch.gr/peekpe/3_ereuna/Vasala.pdf</p> <p>Δημητρίου Αναστασία(2009) Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Περιβάλλον, Αειφορία. Θεωρητικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις.</p> <p>Κοντού Α., Παπαβασιλείου Β., (2012). Η αξιοποίηση της μεθόδου του ηθικού διλήμματος στο νηπιαγωγείο στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την Αειφορία. 6^ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ. https://www.ekke.gr/projects/estia/Inteduc/SYNEDRIA%20PEEKPE/6oSynedrioPEEKPE/proceedings/7_Didactic_Methodology_&Proposals/67_Kontou_Papavasileiou.pdf</p>
Αξιολόγηση	<ul style="list-style-type: none"> • 2 Εβδομαδιαίες Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες (3% +3 %) • Εργασία 1 (20 %) • Εργασία 2 (20 %) <p>Τελική Εξέταση (50 %)</p>
Γλώσσα	Ελληνικά / Αγγλικά